(خوێندنەوەی ڕۆمان یان کۆپیکردنەوەی وتاری نووسەرانی تر؟) … سەدیق سەعید ڕواندزی

یەکێك لەسیمادیارەکانی دەقی ئەدەبی بەگشتی و ڕۆمانیش وەك ژانرێکی ئەدەبی بەتایبەتی،ئەوەیە کەدەکرێ لە کڵاوەڕۆژنەی جیاوازەوەوهەرخوێنەرێك بەپێی دنیابینی و ئاستی چێژوەرگرتنی لە دەقەکە، بیخوێنێتەوە.بەتایبەتیش کەهەندێك ڕۆمان بە ئەندازەیەکی زۆرلای خوێنەران جێگەی چێژوخوێنەوەن.بێگومان تائێرەئاساییە، بەڵام ئەوەی ئاسایی نییەو دەبێ ڕەخنە بکرێت و ڕەتبکرێتەوە ئەوەیە، کەسانێك کاوێژی نووسینی نووسەرانی تر بکەنەوە بەهەندێك ئارایشتی سادەوە کەڕەهەندە مانایەکەی ناشارێتەوە.یاخود بیرێکەو دەستەواژەو دەربڕینەکان، بەهەندێك دەستکارییەوە وەربگرێت و بوێری ئەوەشی هەبێت ناوی لێبنێت خوێندنەوەی ڕۆمان، یان لێکۆڵینەوەی ئەدەبی.کەبەداخەوە خەریکە وەکو شیعرهیچ سەنگ و بەهایەکی مەعریفی و ڕەخنەیی نامێنێت، چونکە کەسانێك بە پاشخانێکی لاوەزەوەو لەپەراوێزی هەندێك وتاری سادەو ساکارەوە، بەناوی لێکۆڵینەوەی ئەدەبی، وتار دەنووسن.ڕۆمانی لەمەککە، یەکێکە لەو ڕۆمانە دیارانەی ماوەیەك لەمەو بەر بڵاوبووەوە.

کەڕۆمانێکی سەرنج ڕاکێشەو بەشێکی زۆری خوێنەرانیش خوێندوویەتیانەوە، کەهەندێکیان لەبارەی ڕۆمانەکەوە، وتاریشیان نووسیوە. لەوسۆنگەیەشەوە ئێمەش وەکو خوێنەرێك لەژمارە(1144ی ڕۆژی 2018-10-9)وتارێکمان بەناوی(حەجکردنێك بەخەیاڵ لەڕۆمانی لەمەککە) لە هەفتەنامەی(ڕێگای کوردستان) بڵاوکردەوە. بەڵام دوای چەند مانگێك لە پاشکۆی (ئەدەب و کلتووری) هەفتەنامەی ڕووداو ژمارە(108لە 2019-3-11) وتارێکی (بێتان لەتیف) ناوێکمان بینی، کەبەناوی خوێندنەوەیەك بۆ ڕۆمانەکە نووسیویەتی. کاتێ وەك خوێنەرێك ئەو وتارەم خوێندەوە، بەداخەوە هەستم بەوەکردکە ناوەڕۆکی ئەم وتارە، دەق لەو وتارەی پێشووتری من وەرگیراوە، بەهەندێك دەستکارییەوە.بەداخەوە لەهەرێمی کوردستاندا، لەلایەکەوە لەبەرزۆری چاپ و بڵاوکردنەوەو تۆڕە کۆمەڵایەتییەکان و زۆربوونی کێلکە نووسەر،بەلێشاو نووسین بڵاودەکرێنەوە.

بەبێ ئەوەی هیچ هەڵسەنگاندن وسانسۆرو ڕەتکردنەوەیەك هەبێت.ئەمەش

دەرفەت دەرەخسێنێت کەئەگەر کەسانێك(بەداوای لێبوردنەوە لەخوێنەرە بەڕێزەکانی ئەدەب وکلتوور) دزی ئەدەبیش بکەن، یاخود کاوێژو کۆپی نووسینی نووسەرانی تر بکەنەوە، ئەوا بۆیان دەلوێت و دەچێتە سەر. چونکە لەنێو نێوەندێکی گەڕەلاوژێی نووسینی لەو شێوەیەدا، کۆ بە پێویست دەزانێت لەسەر وتارەکان بوەستێت و بەراوردی یەکتریان بکات.یاخود بەدوای سەرچاوە ئۆرگینالەکەی دابگەڕێت. ناکرێ کەسانێك نووسینی کەسانی دیکە کاوێژبکەنەوە، لەپەراوێزی ئەمەشەوە هەوڵبدەن ببنە نووسەر. بێگومان دەبێ دڵنیا بن کەبەو ڕێگەیە نابنە نووسەرو پێویست بەوە ناکات خۆیان ماندووبکەن.ئێمە بۆ ئەوەی بە دەق بیسەلمێنین کە ئەو بەڕێزە، وتارێکی ئێمەی کۆپیکردۆتەوە،دەقی پەڕەگرافەکان ودەربڕینەکان دەنووسینەوە،ئیدی دادوەری بۆخوێنەرانی ئەو هەفتەنامە سەنگینە جێدەهێڵین.

من لەوتارەکەمدا کەلەسەرەوە ئاماژەم بۆ سەرچاوەکەی کردووە نووسیومە:([illegible]) [illegible]:(بۆیە داوا لەخۆزانی و خوشکی دەکات بەپێی هەستی دایکیان بجوڵێنەوەو بێزاری نەکەن). من لەوتارەکەمدا نووسیومە:([illegible].) [illegible]:(دایکی پیرو کەنەفت بووە توانای بڕینی ڕێگای دووری نییە تاکو بچێتە ئەمستردام).من لەوتارەکەمدا نووسیومە:([illegible].) [illegible]:(وارێکدەکەوێت سالێیادی کۆچی شێخ زایدیش دەبێت،خەڵکێکی زۆر لەگەشتیارو شوێنکەوتووئا پێڕەوای خەڵك بەجلی سپی دێنە مزگەوت).

من لەوتارەکەمدا نووسیومە:([illegible].) [illegible]:(ئیدی لەخەیاڵ وبوخچەی دایکە شابانووئێرەمەککەیە).من لەوتارەکەمدا نووسیومە:([illegible].) [illegible]:(دایکیان تووشی نەخۆشی لەبیر چوونەوەو خەڕەفان بووە).تەنانەت وشەی خەڕەفانیشی بەهەڵە نووسیوە. من لەوتارەکەمدا

نووســــــیومە:(□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□ □ □□□□□□ □□□□□□□ □□□□□). □□□□□ □□□□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□□ □ □□□□□□□□□□:(دایکی لە هوتێل لەپەنجەرەوە دەیڕوانیە بیابان و وێنای مەککەی دەکرد).من لەوتارەکەمـــدا نووســــــیومە(□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□ □□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□□□□). □□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□:(بەگشتی ڕۆمانێکی خۆش و بەتام و چێژەبەزمانێکی سادەو ڕەوان نووسراوە).

من لەوتارەکەمدا نووسیومە:(□□□□□□□□□□ □□□ □□ □□□□□□□□ □□□□□ □□□□□ □ □□□□□□□ □□□□□□□□□□□□).□□□□□□□ □□□□□□□□□□□:(ئەم ڕۆمانە بەریەککەوتنــی ململانێــی فــارس و عەرەبە).مــن لەوتارەکەمــدا نووسیومە:(خوێنەر کەڕۆمانەکە دەخوێنێتەوە واهەست دەکات بەکوردی نووسراوە).ئەویش لەوتارەکەیدا نووسیویەتی:_(بەزمانێکی کوردی جوان نووسراوە). بێگومان زۆردەربڕینی دیکەش ماون کە ئێمە ئاماژەیان پێ نــادەین و هیــوادارم خــوێنەران خۆــیان هــەردوو وتــارەکە بخوێنەوەوبەراوردی یەکتریان بکەن. دواجاردەڵێم مەبەستمان لە نووسینی ئەم بەدواداچوونە،شکانەوەوڕووشاندنی هیچ کەسێك نییە. بەڵکو مەبەستمان ئەوەیە، ناکرێ کەسانێك لەسەرهەوڵی خوێنەوەی کەسانی تربۆ ڕۆمان یان هەرژانرێکی دیکە،خوێنەوەی دیکە بکەن و بەناوی خۆشیان بڵاویبکەنەوە. من ئەم وتارەم (پێنچ مانگ و دووڕۆژ) بەرلەوتارەکەی بۆتان لەتیف نووسیوە.ڕەنگە ئەو وتارەکەی منی لەهەفتەنامەی ڕێگای کوردستان نەبینیبێ،بەڵام دڵنیام کەلەماڵپەڕی (دەنگەکان) کەماڵپەڕێکی ئەدەبییە، وتارەکەمی بینیوە. چونکەخۆشی لەوماڵپەڕە هەندێك جار وتاروهەندێ جاریش قسەی سادەو ساکاربەناوی دەقی شیعری بڵاودەکاتەوەهەرکەسێك گومانی لەو بۆچوونەی من هەیە دەتوانێ بچێت هەردوو وتارەکە ببینێت. ئامۆژگاریشم بۆ ئەدەب و کلتوور ئەوەیە، بابەتی کۆپیکراوی نووسەرانی ترلە ژێر هیچ پاساوێك بڵاو نەکاتەوە…

*تێبینی/ ئەم بەدواداچوونە وەك نەریتێکی نووسین، بۆ ئەدەب و کلتووری ڕووداو نێردراوە، بەڵام بە داخەوە بڵاوینەکردەوە.کە ئەمەش دەرفەت لەبەردەم کەسانی ترزیاتردەرەخسێنێ کۆپی وتاری نووسەرانی تر بکەن…